

Stockholm den 24 februari 2021

R-2021/0167

Till Justitiedepartementet

Ju 2021/00343

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 28 januari 2021 beretts tillfälle att avge remissyttrande över promemorian Utvidgade möjligheter att utreda förlisningen av passagerarfartyget Estonia.

Sammanfattning

Advokatsamfundet har i huvudsak ingen erinran mot förslaget som sådant. Advokatsamfundet ställer sig dock tveksamt till om förslaget fullt ut är förenligt med Estoniaöverenskommelsens kriminaliseringskrav och anser att denna fråga bör utredas närmare inom ramen för den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet. Advokatsamfundet anser vidare att även frågan om utredningsåtgärdernas inverkan på gravfriden bör utredas ytterligare innan förslaget kan läggas till grund för lagstiftning.

Synpunkter

Advokatsamfundet ansluter sig i och för sig till de skäl som i promemorian anförs till stöd för förslaget, men vill dock lämna följande synpunkter.

Sverige har genom Estoniaöverenskommelsen (SÖ 1995:36) träffat överenskommelse med Estland och Finland om att införa lagstiftning som syftar till att kriminalisera all verksamhet som stör offrens sista vilorum, särskilt dykning eller annan verksamhet i syfte att ta upp offren eller egendom från vraket eller havsbotten.

Estoniaöverenskommelsen har kompletterats genom ett tilläggsprotokoll, SÖ 1997:52. Tilläggsprotokollet möjliggör för andra stater att ansluta sig till överenskommelsen. Fram till idag har Danmark, Lettland, Litauen, Polen, Ryssland och Storbritannien tillträtt Estoniaöverenskommelsen.

I promemorian redogörs inte närmare för de skäl som ligger till grund för bedömningen att det föreslagna undantaget är förenligt med Estoniaöverenskommelsens kriminaliseringskrav. Enligt Advokatsamfundets mening är en sådan bedömning inte helt självklar.

Genom det föreslagna undantaget från kriminalisering skulle Sverige de facto kunna sägas genomföra en ändring av innehållet i SÖ 1995:36.

Advokatsamfundet ställer sig därför frågande till om en sådan ändring, utan samtliga övriga fördragsslutande parter medverkan, är förenlig med Sveriges anslutning till Wienkonventionen.¹

De folkrättsliga konsekvenserna av förslaget är inte närmare belysta i promemorian och ett flertal stater skulle genom att ha anslutit sig till Estoniaöverenskommelsen kunna komma att beröras av lagändringen.

Advokatsamfundet anser mot den nu angivna bakgrunden att dessa frågor behöver belysas ytterligare under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

Advokatsamfundet konstaterar slutligen att promemorian inte innehåller några egentliga överväganden i frågan om och i vilken omfattning offrens sista vilrum skulle kunna komma att störas av de utredningsåtgärder som bedöms som nödvändiga och följaktligen finns inte heller någon proportionalitetsavvägning mellan dessa två motstående intressen. Advokatsamfundet är av uppfattningen att förslaget bör utredas vidare även i detta avseende före det att förslaget kan bli föremål för lagstiftning.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander

¹ Se särskilt bestämmelserna härom i konventionens artikel 40 respektive 41.